

NAČRT UVODA K DIVINI COMMEDII.

(ZA ŠESTSTOLETnico DANTEJEVE SMRTI.)

DR. J. DEBEVEC.

Spodobi se, da se »Dom in Svet«, ki že od leta 1910. prinaša prevod Divine Commedie, letos, ob šeststoletni obletnici smrti, razen s prevodom tudi z izvirnim člankom — kakršnikoli — spomni poeta Commedie ter temu velikemu geniju ob tej priliki postavi majhen spomenik ljubezni in spoštovanja. Ljubezen in spoštovanje vseh narodov svetá zasluži ta poet kakor noben drugi: zakaj noben drugi ni s tako plamtečo besedo zagovarjal miru med narodi ter obsojal krvavih vojn, kakor on (njegova Divina Commedia bi pač morala odprta ležati na mizi pred odposlanci svetovne mirovne konference!); in ljubezen in spoštovanje vseh krščanskih narodov zasluži ta poet, ker je prvi v veličastni pesnitvi proslavil skoro vse resnice krščanstva.

Vseučilišča starega in novega sveta, učena društva, posamezniki, papež Benedikt XV., vse se je letos spominjalo tega velikega moža; pač marsikateri je letos — pod vtisom slavlja — vzel v roke to nesmrtno pesnitev — v izvirniku ali prevodu — ter se poglobil vanjo, gotovo v svojo ogromno korist. Z lahkoto se je to zgodilo pri drugih narodih, ki imajo dobrih prevodov na izbiro. Pri nas, žal, ga še nimamo celotnega in v obliki knjige; zamudili smo to lepo priliko, ki je ne bo več take do l. 1965. S tiho žalostjo gledamo za njo, za to lepo priliko, ki je od dne do dne bolj oddaljena od nas... Tolaži

nas nekoliko misel, da imajo mnogi v rokah izvirnik, kar je še neprimerno bolje. In sebi v tolažbo se želim s temi čitatelji nekoliko pogovoriti. O čem? Vsi vemo, da Dantejevo čtivo ni lahko; kaj moramo torej vedeti, če hočemo Commedio v izvirniku s pridom čitati?

Dantejev jezik seveda najprej; to se razume. Ali razen jezika se je v 600 letih nabrala cela gora stvari in okoliščin, ki nas loči od pesnika ter nam zastira pregled in razumevanje njegove poezije. To je razloček kakor med veličastno gotško cerkviyo tiste dobe, kjer je vse kipel in hitelo kvišku, v en vrh, in pa med moderno — recimo — vseučiliško zgradbo, kjer je vse diferencirano na nebroj posameznih strok ter se dela, le z mikroskopom in retorto in človek skuša le s svojim umom prodreti v globino vseh stvari. Kaj torej treba vedno pred očmi imeti ob čitanju Commedie?

Najprej politične in socialne razmere v Evropi in zlasti v sosedni Italiji pred 600 leti. Bile so pač enake kakor v naših krajih takrat; vladale so povsod »turške« ali »albanske« razmere: bili so časi fevdalstva, pokrajine razdeljene v nebroj majhnih grofij, kneževin, nezavisnih mest; za par ur hodá, pa si bil že v drugi »državi«, pod drugim gospostvom, svetnim ali duhovskim (škofije, samostani); stoletne pravde so tekle med mejaši; vsak je hotel rasti in mogočen postati na račun svojega soseda; srednja Evropa je bila eno samo veliko pretepališče, grof zoper grofa, vitez zoper viteza, mesto zoper mesto; med premaganci so se vršile neusmiljene krutosti; nihče ni mogel potovati iz kraja v kraj razen v velikem, oboroženem spremstvu; podložniki so obdelovali zemljo za svoje gospode pod varstvom grajskih hlapcev; puščenje polj in drevja je bilo na dnevnem redu;